Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 68 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 11-го КВІТНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 11, 1956. No. 68. VOL. LXIII.

УРЯД ВНОСИТЬ ЗАКОНОПРОЄКТ НА ОБОРОНУ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

ДЕМОКРАТИ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ УРЯДОВИХ ПРОЄКТІВ, І ТОМУ НЕМАЄ ВИГЛЯДУ НА ЇХНЄ УХВАЛЕННЯ

Вашинґтон. — Уряд президента Айзенгавера вніс до Конґресу законопроєкт в справі оборони рівних громадянських прав. Ця президентова пропозиція викликала відразу спротив із правого і лівого крил Демократичної партії і підтримку не всіх республіканців. В конґресових колах панує сильний настрій, щоб на цій сесії не ухвалювати жадного законопроєкту в справі оборони громадянських прав, і тому немає виглядів, щоб Айзенгаверів законопроєкт був ухвалений в Конґресі. Праві південні демократи прийняли урядовий законопроєкт з роздратуванням і гнівом і вони заявляють, що той проєкт „йде задалеко". Ліберальні північні демократи погоджуються зі своїми південними колеґами в тому, що урядовий законопроєкт має на меті здобути голоси під час горічних виборів, бо досі впродовж трьох років уряд не зробив нічого в цій ділянці. Генеральний прокуратор Герберт Бравнелл в листах до Сенату і Палати Репрезентантів пропонує такі пункти урядової програми для оборони громадянських прав. — 1. Створити 6-членну двопартійну комісію, яку мав би визначити Президент, а затвердити Сенат. Ця комісія мала би право покликувати свідків, щоб стверджувати, чи якась особа або інституція порушує громадські права, керуючись расовими, релігійними чи національними мотивами. 2. При департаменті справедливості зорганізувати окремий відділ, який очолював би заступник генерального прокуратора і який займався б справою оборони громадянських прав. 3. Дозволити судово карати тих осіб і представників стейтових та самоуправних урядів, які не дають права голосування виборцям з огляду на їхню расову приналежність. Республіканський сенатор із Ню Джерзі Кліффорд П. Кейс поставив внесок, щоб негайно приступити до розгляду цього урядового законопроєкту. Той сам сенатор висловив надію, що Президент скличе окрему конференцію, яка обговорить справу скасування окремих шкіл для кольорового населення. Провідник республіканців в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд заявив, що, на його думку, Сенат повинен розглянути дві пропозиції урядового законопроєкту: — створення окремої комісії з правом покликувати свідків і пропозицію про окремий відділ в епартаменті справедливости для справ оборони громадянських прав. Демократичний сенатор із Джорджії Ричард Б. Рассел оскаржує уряд в тому, що він хоче „дешевими політичними виступами" здобути собі прихильність виборців, а генерального прокуратора Бровнела в тому, що старається „попсувати" свій департамент, як ніхто інший в історії цієї країни. Неприхильно про урядовий законопроєкт висловилися і інші демократичні сенатори: Герберт Г. Гомфрі, Томас С. Геннінґс і Ричард Л. Нюберґер.

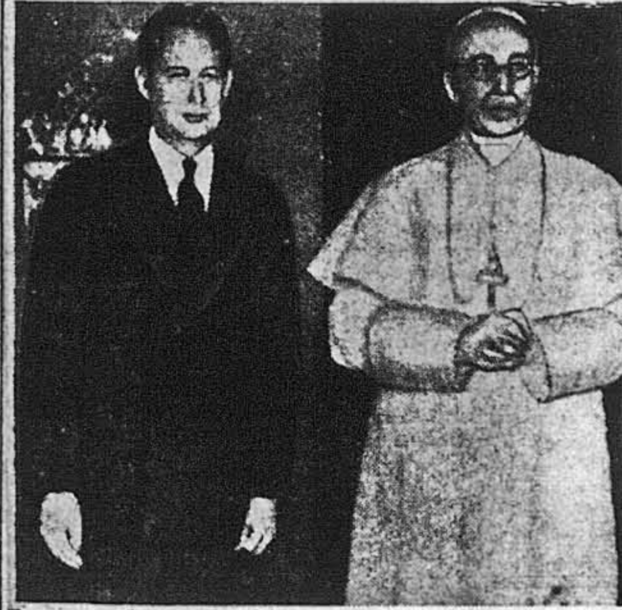
Небезпека війни на Середньому Сході буде предметом наради з лідерами Конгресу

Вашинґтон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес запросив на вівторок 10 квітня зустріч з лідерами Палати Репрезентантів і Сенату з обох партій для обговорення з ними ситуації, яка настала у зв'язку з щораз грізнішою ситуацією на Середньому Сході. Рішення перевести таку нараду прийшло в понеділок під час останньої розмови Президента з державним секретаре безпосередньо перед виїздом Президента на тиждень до Оґести в Джорджії. Державний Департамент оприлюднив вістку, що американські амбасадори в Ізраїлі і в Єгипті дістали доручення звернутися від уряду З'єдинених Держав до урядів обох названих держав з наполегливим жаданням підтримати перемир'я заходи генерала Бернса (голови Перемирної Комісії ОН у Палестині). Амбасадор в Ізраїлі Ловсон дістав доручення прибути на нараду до Вашинґтону, але з уваги на загострену тамошню ситуацію докладна дата його приїзду невідома. Тим часом в нарадах над ситуацією на Середньому Сході взяли участь амбасадор Чарлз Болен, що прибув з Москви, й амбасадор Джордж Водсворт з Савді Арабії. Між ЗДА, Англією і Францією існує постійний контакт у справі Середнього Сходу, але ситуація в Альжирі фактично спутала всі сили Франції, так, що вона, як партнер в якійсь спільній акції на Середньому Сході майже не рахується.

Найвищий Суд проти звільнювання працівників за користання з П'ятої поправки

Вашинґтон. — Найвищий Суд ЗДА більшістю 5-ох до 4-ох голосів вирішив, що Бруклинський каледж не мав права звільнити професора німецької літератури д-ра Геррі Слоховера за те, що не хотів відповідати перед Конгресовою Слідчою Комісією, покликуючися на П'яту поправку до Конституції. Суд став на становищі, що каледж порушив права професора Слоховера, які йому запевняє Конституція. Президент Бруклинського каледжа заявив, що, згідно з рішенням Найвищого Суду, — школа затрудить професора Слоховера, але негайно після того звільнить за „недоповідомленість і кривоприсягу". Та внаслідок рішення Найвищого Суду ЗДА звільнений професор дістане залеглу платню в висоті 30 тисяч долярів. П'ята Поправка до Конституції говорить про те, що американський громадянин має право відмовитися від зізнань, коли ті зізнання можуть його оскаржити. Професора Слоховера звільнили з праці в каледжі ще в 1952 році після того, як він відмовився зізнавати перед Конгресовою Комісією, чи в роках 1940-1941 він був членом Комуністичної партії. Він зізнавав, що в тому часі, коли виступав перед комісією, не був членом Комуністичної партії. Каледж звільнив його після того з праці на основі статуту, який обов'язує всі школи Ню Йорку. Найвищий Суд ЗДА визнав той статут за незгідний зі Конституцією.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОН У РИМСЬКОГО ПАПИ

Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд, подорозі з Ню Йорку на Середній Схід у мировій місії, був прийнятий Папою Пієм XII на 20-хвилинній авдієнції. Предметом їх розмови були три справи: теперішня небезпека війни між Ізраїлем і його арабськими сусідами, справа інтернаціоналізації святих місць в Єрусалимі і його найближчій околиці, які тепер поділені між Ізраїль і арабську Йорданію, та справа роззброєння, що її заторкнув був Папа у своєму останньому Великодньому зверненні. Папа Пій XII поблагословив мирову місію Гаммершилда та бажав йому успіхів в його трудному ділі. Гаммершилд зараз після авдієнції в Папи в понеділок під вечір відлетів з Риму і у вівторок вранці прибув до столиці Ливану Бейруту.

Марокканський султан прибув до еспанського Марокко

Ветуан. Султан Мохаммед V прилетів із Севіллі в Еспанії до столиці еспанської частини Марокко, Тетуану, де його зустріли, як тріюмфатора. Мохаммед V прибув з Еспанії, де, після розмов з генералом Франко, осягнув визнання Еспанією суверенности Марокка та привернення однотцільної марокканської держави еспанської частини Марокко, поділеного між Францією і Еспанією в 1912 році. Щоб уможливити масам арабів привітати султана в Тетуані, вперше від 1912 року відкрито цілком кордони між еспанською і французькою частинами Марокко та від сторони інтернаціоналізованої зони в Танжері. Назустріч султанові прибули всі міністри його уряду з Рабату. Еспанський високий комісар генерал Валіно пригадав у своїй промові, що поверх року тому він публічно висловив надію, що султан Мохаммед вернеться з свого заслання на престіл, бо, мовляв, Еспанія завжди визнавала тільки його.

ЗДА ДОПОМОЖУТЬ КОЖНІЙ ЖЕРТВІ АҐРЕСІЇ НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ

Оґеста. — „З'єдинені Держави підтримують в цілій повноті місію генерального секретаря Об'єднаних Націй на Середньому Сході і вірять, що всі країни-члени Об'єднаних Націй, особливо держави, безпосередньо зацікавлені, так само підтримають ту місію. З'єдинені Держави, згідно з своїми зобов'язаннями за чартером Об'єднаних Націй, дотримають своїх зобов'язань в рамках конституційних норм, щоб протиставитися всякій аґресії в тому обширі. З'єдинені Держави рішені також підтримати й допомогти кожній державі, яка стане предметом такої аґресії. З'єдинені Держави переконані, що також інші держави діятимуть подібно, в користь миру". — Так звучить заява, яку оприлюднив пресовий референт Білого Дому Джеймс Гаґерті, заявивши при тому, що та заява має „повну згоду" Президента. На запит журналістів, чи відклик до конституційних норм має на увазі Конґрес, який дав би право Президентові вислати за кордон американські війська для акції встановлення миру на загроженій війною території Середнього Сходу, Гаґерті заявив, що заява Президента і Державного Департаменту має на увазі — як це кажеться в ній — зобов'язання ЗДА у зв'язку з чартером Об'єднаних Націй. У коментарях преси згадується при цьому, що подібний прецеденс стався з участю З'єдинених Держав у війні проти аґресора в Кореї, але тоді кол. президент Труман, не запитавши згоди Конґресу, діяв на основі уповноваження від Ради Безпеки ОН. Проте дана резолюція з осудом аґресора перейшла була тоді в Раді Безпеки тому, що СССР не було тоді в Раді, тепер же можна б сподіватися напевне, що СССР заклав би „вето" проти всякої акції ЗДА чи інших держав на Середньому Сході, бо проти такої акції були б арабські держави. Джеймс Гаґерті заперечив теж, наче б заява Президента прийшла на просьбу Англії чи будь-якої іншої держави. Єдиною причиною появи тієї заяви є раптове погіршення ситуації на Середньому Сході з щоденною стрілянною між Ізраїлем і Єгиптом та погрозами з обидвох сторін. Все ж — зазначає преса — ця остання заява не зовсім ясна тому, що в минулу середу Президент заявив з цілим притиском, що він не включить країни в ніяку війну без попередньої згоди Конґресу. Рішення проголосити таку заяву прийшло у висліді нарад Президента з державним секретарем Доллесом наприкінці тижня. Державний секретар зголосився у Президента ще безпосередньо перед відлетом Президента до Оґести на тиждень „ґольфування", полученого з працею над біжучими негайними справами. Пресовий референт Гаґерті заявив, що Президент працював над стилізацією того повідомлення в літаку між Вашинґтоном і Оґестою.

ЗДА не погодяться „на фальшиве угодівство"

Вашинґтон. — Інформаційна Агенція ЗДА видала 25-сторінкову брошурку п. з.: — „Мир — це ціль народу", яку розіслала до своїх 200 станиць закордоном. В цій книжечці стверджується, що „американський нарід ніколи не погодиться прийняти мир за ціну угодівства" і капітуляції. „Американський нарід свідомий альтернативи мир чи війна і інстинктово вибирає шлях миру". Модерні винаходи дають можливість американському народові жити відокремлено від інших народів, але він цього не робить. „Нарід ЗДА ніколи не погодиться на фальшивий мир. Він також ніколи не послабить своєї сторожі і не зменшить своїх змагань, поки не буде запевнений направду справедливий і тривкий мир для всіх народів в усіх державах світу".

Пропонує поширення добровільного забезпечення на випадок недуг

Голлівуд. — Секретар здоров'я, виховання і добробуту Маріон Б. Фолсом, промовляючи на конференції „Блакитного Хреста і Блакитного Щита", заявив, що вже шість районів добровільного забезпечення на випадок недуг домагаються поширення своїх аґенд. Є можливості — сказав Фолсом, — поширити це забезпечення на пошесні недуги, на недуги, від яких пацієнти лікуються вдома, а не в шпиталях, на недуги старших осіб, збільшити видатки на винагороду лікарям, поліпшити умови забезпечення для тих осіб, які не користають з групового забезпечення і які мають низькі прибутки. Секретар здоров'я пригадує, що, згідно з статистикою 1953 року, мільйон американських родин видали на лікування багато більшу суму, ніж виносили їх цілорічні прибутки. Фолсом заявив, що пошесні недуги бувають рідко в цій країні і тому забезпечена вкладка від них буде дуже низька.

Трохим Лисенко зрезиґнував із становища президента Академії Сільсько-господарських Наук СССР

Москва. — Академік Трохим Д. Лисенко, відомий совєтський біолог, протеґований колись Сталіним, зрезиґнував із становища президента Сільсько-господарської Академії Наук СССР. Новим президентом згаданої Академії призначено Павла П. Лобанова, дотеперішнього заступника прем'єра СССР для сільсько-господарських справ. Наслідником Лобанова на становищі заступника прем'єра став, відомий із своєї поїздки до ЗДА, міністер сільського господарства СССР Владімір В. Мацкевіч, беззастережний прихильник Хрущова і його сільсько-господарської політики. Чи і на яке становище призначено Лисенка, в комунікаті ТАСС-а не подано, згадано тільки, що його резиґнацію прийняла совєтська рада міністрів. Академік Трохим Лисенко був творцем голосної свого часу теорії, що набуті прикмети можуть стати дідичними. Згідно з цією теорією можна вирощувати нові роди рослин, відповідно змінюючи насіння і потому теж і середовище, в якому вона має рости. Його теорія зустріла гостру критику і в Совєтському Союзі і закордоном, але він, з походження українець, зумів втриматися і зайняти навіть провідне становище в совєтській науці. Після смерти Сталіна почалася була гостра кампанія проти нього, але вона тривала коротко і не захитала його становища. На XX-ому з'їзді Комуністичної партії СССР в лютому ц. р. Лисенка обрано навіть до центрального комітету партії. Про можливість його ліквідації із провідного становища в совєтській сільсько-господарській науці почали говорити вже після з'їзду, особливо ж тоді, коли появилися вістки про реабілітацію одного з головних опонентів Лисенка, академіка Ніколая І. Вавілова, що помер в концентраційному таборі під час другої світової війни, засланий туди Сталіним.

Ізраїль і Єгипет зголосили нові скарги до Ради Безпеки

Об'єднані Нації. — Однаково Ізраїль, як Єгипет зголосили до Ради Безпеки скарги на порушення перемир'я новими атаками аґресії, при чому вони взаємно обвинувачують одне одного. Ізраїль найбільш обурений акцією Єгипту вишколювання і висилання на територію Ізраїлю 5-особових терористичних і саботажних загонів. 5 осіб з отаких загонів ізраїльські вояки оточили й убили. Три члени одного загону дістались в полон і їх мабуть засудять на смерть, не вважаючи вояками реґулярної армії у бойовій акції. Полонені назвали єгипетських старшин, яким вони підлягали та оповіли про організацію тих загонів і їх цілі — ширити терор між жидівським населенням та виконувати акти саботажу в глибині ізраїльської території. Ізраїльський міністер закордонних справ звернувся з гострою пересторогою під адресою єгипетського прем'єра Нассера. В дипломатичних колах на Середньому Сході лякаються, що Ізраїль відповість на ті єгипетські терористичні загони поважною відплатною акцією. Єгипетський уряд скаржиться, що ізраїльський літак перелетів над пустинею Сінай, приналежною до Єгипту. Полковник Садат, один з міністрів в уряді Нассера, помістив статтю з гострими атаками проти Заходу, як протектора Ізраїлю, та з великими похвалами під адресою СССР.

Під час нічних вправ втопилося 5 вояків морської піхоти

Перріс Айленд, Північна Каролайна. — Під час вправ одна чота морської піхоти під проводом сержанта Метью С. МекКеона, ветерана Корейської війни, маршувала через багна, спричинені виливом води з річки, і в тому марші загубилося 6 вояків, бо була дуже темна ніч, а в терені була трава в людину заввишки і росли густі кипарисові дерева. Після повороту до касарні стверджено, що бракує 6 вояків і негайно вирушили в розшуки за ними. Досі вдалося знайти тіла п'ятьох вояків, а один вояк і досі не знайдений. На місце цієї трагічної події виїхав комадант корпусу морської піхоти генерал Рендольф Мек С. Пейт і інспектор цього корпусу генерал бриґади Карсон А. Робертс. Сержант заарештований, бо він не повідомив був вищу команду про ті вправи. Перші вістки твердили, що сержант зарядив був карні вправи, але ті вояки, які брали участь в цих нічних вправах, заявляють, що сержант сам маршував через глибоке болото, і він не завинив у цій катастрофі. — Прізвища вояків ще не опубліковані, бо спершу команда мусить повідомити про смерть їхні найближчі родини. — Вояки, які були свіжими рекрутами, бо служили в морській піхоті тільки один місяць, втопилися в болотній воді, бо місцями були глибокі калабані. Вдень за тілами вояків шукали піші патрулі, а також гелікоптери. Офіцери морської піхоти стверджують, що навіть вдень буде б важко втримати зв'язок між 75 вояками в такому лісистому і болотнистому терені.

Число затруднених в З'єдинених Державах зросло на 500,000 робітників

Вашинґтон. — За підрахунком статистичного бюра департаменту торгівлі число затруднених в американській індустрії і в сільському та домашньому господарстві зросло за час від половини лютого до половини березня ц. р. на 500,000 осіб. Загальна скількість затруднених виносить таким чином на 15 березня з. р. 63,100,000 осіб, значить, на 2,500,000 затруднених більше, як їх було в березні минулого року. Число безробітних під цю пору виносить 2,800,000 осіб. Пересічний тиждень праці робітників тривав у лютому 40.5 години і в березні 40.3 години. Пересічна тижнева заробітна платня фабричних робітників в березні виносила 78.59 долярів, на 3.48 дол. більше, як в березні минулого року.

В Чехословаччині починають розвінчувати Ґоттвальда

Прага. — За прикладом Совєтського Союзу, де започатковано акцію розвінчування Сталіна, й інших сателітських країн, де розвінчують і Сталіна і місцевих комуністичних диктаторів, теж і чехословацькі комуністи почали пропаганду проти вибулого „культу особи", атакуючи кол. президента Чехословаччини Клемента Ґоттвальда, що помер 1953 року і що його забальзамоване тіло зложено у високому мавзолеї, збудованому на одному з узгір Праги. Виступив з критикою „культу особи" перший секретар комуністичної партії ЧСР Новотни, атакуючи не так самого Ґоттвальда, як провід комуністичної партії, який створив навколо Ґоттвальда культ обожування, приписуючи Ґоттвальдові не тільки заслуги партії, але й широких мас народу. За словами Новотного, серед чехословацьких комуністів поширено переконання що їм не треба думати, бо за них думає і все вирішує їх вождь Ґоттвальд. Критикуючи культ Ґоттвальда, Новотни підкреслював водночас заслуги його для переборення капіталізму в ЧСР. Новотни не згадав у своєму виступі ні словом Сланського, Клементіса й інших видатних комуністів, зліквідованих під час чисток 1952 і 1953 років, підтверджуючи цим недавню заяву Фірлінґера в Москві, що немає ніякої потреби реабілітувати цих „зрадників".

В АМЕРИЦІ

● **З Вашинґтону** пригадують закон, згідно з яким діти американської громадянки, яка одружиться з неамериканським громадянином, залишаються американськими громадянами аж до своєї повнолітности. Тому й майбутні діти кінозірки Ґрейсі Келлі будуть американськими громадянами. Та коли між 13 і 21-им роком вони більше як п'ять років перебуватимуть поза кордонами ЗДА, то втратять американське громадянство.

● **Майбутній зять** Геррі С. Трумана журналіст Кліфтон Деніел вибрав собі за дружбу свого приятеля з дитячих років Джана Нова Беррова з Агоскі, Північна Каролайна. Весілля Деніела і панни Марґарет Труман відбудеться 21-го квітня цього року.

● **Голова Товариства** Дочки Американської Революції панна Ґертруд Карревер повідомила журналістів, що цього року очолювана нею організація не запросить президента Айзенгавера на свої збори, які відбудуться 16 квітня, бо не хоче турбувати його після недавньої серцевої недуги. Президент вже повідомлений про це рішення і обіцяв вислати письмовий привіт. Пані Айзенгавер є членом Т-ва Дочки Американської Революції.

● **25-го квітня** відбудеться в Ню Йорку прийняття, на якому збиратимуть фонди на виборчу кампанію Адлея Е. Стівенсона. Всвуп на це прийняття, на якому промовлятимуть пані Франклін Д. Рузвелт і сенатор Герберт Г. Лімен, коштуватиме 100 долярів, а відбудеться воно в готелі „Валдорф-Асторія".

● **Вже зібрано 32,350 долярів** нагороди тій особі, яка допоможе викрити бандита, що облив сірчаним квасом журналіста Віктора Рісела в Ню Йорку, який виступав проти злочинів в робітничих організаціях. Лікарі заявили, що зір Ріселові вдасться врятувати.

● **Мільйони** американських жінок купують в аптеках нафталіну, щоб забезпечити вовняну одежу, плащі, убрання, суконки і коци від молю.

● **Жителі Ню Йорку**, згідно з новим зарядженням поліції, не мають права кидати на траву в парках і скверах корму для голубів, які тисячами живуть в цьому місті.

Прибутки американських громадян в лютому становлять 313 більйонів долярів

Вашинґтон. — Департамент торгівлі повідомляє, що прибутки американських громадян у місяці лютому цього року стояли приблизно на цій самій висоті, що й в січні і в лютому 1955 року і виносили в річному відношенні 313 більйонів долярів. Ці прибутки постійно збільшуються і в лютому були на 1,500,000,000 долярів більші як пересічні прибутки в трьох останніх роках 1955 року. Сума прибутків в лютому цього року була на 20 більйонів долярів більша як в лютому 1955 року. Проте, згідно з цим повідомленням прибутки автових робітників і працівників автомобільної промисловости у місячі лютому в річному відношенні зменшилися на більйон долярів в порівнянні з рекордовим місяцем листопадом 1955 року, коли ці прибутки були на рекордовій висоті.

В СВІТІ

● **Маленков** виїхав в минулу суботу з Лондону до Москви, після тритижневої подорожі по Англії, як голова совєтської делеґації фахівців від електричної енерґії. В останньому дні Маленков відсідав славний музей воскових фігур мадам Туссо, в якому стоїть воскова фігура Сталіна, а тепер підготовляють фігури Булґаніна і Хрущова. Маленков розпрощався з Англією окликом: „До побачення, дорогі англійські приятелі!" — щоб створити добрий настрій для відвідин Булґаніна й Хрущова, які в Індії і Бірмі весь час лояли Англію.

● **В усіх десятирічних** школах СССР стримано іспити з всесвітньої і совєтської історії. Н. Д. Кузьмін, голова Шкільного відділу ЦК компартії, гостро скритикував на з'їзді вчителів підручники історії і географії, написані за Сталіна в дусі прославлювання його як найгеніяльнішу постать в історії світу. Всі ці підручники будуть знищені, а на їх місце появляться нові, згідно з новою „партійною лінією", якої ще самі вчителі не знають.

● **Таґе Ерляндер**, шведський прем'єр, відвідав столицю Грузії, Тбілісі, і ствердив, що в тому місті „все спокійно". Все ж до університету його не повели і ректора університету він не міг побачити, щоб розпитати його про недавні демонстрації, які принесли гостру нагану професорам за недостатнє „комуністичного виховання" студентів.

● **Адмірала Серґея Ґоршкова** призначено на місце адмірала Кузнєцова командувачем совєтської воєнної фльоти. Кузнєцова з невідомих загалові причин усунено з ЦК компартії, і на останньому партійному з'їзді в Москві він не виступав. Тому, що Кузнєцов має щойно 54 роки, він не міг піти на емеритуру з власної волі. Ґоршков недавно приймав англійську фльоту в Ленінграді.

● **Маршала Джана Гардінґа**, губернатора Кипру, викликано до Лондону для обговорення ситуації на тому острові, де шаліє, з одного боку, терор грецьких революціонерів, а з другого — англійської адміністрації. Гардінґ заявив, що поки не здавлено революційно - терористичного руху, ніяких політичних переговорів з кипрськими греками не буде. Англійці унеможливили контрабандну доставу зброї з Греції на Кипр.

● **В Ісляндії** комуністи опановують дві найбільші тамошні юнії докових і транспортних робітників. Це вони розпочали були кампанію за ліквідацію американської летунської бази в Ісляндії, знаючи, що ця база має величезне значення в системі американської радарної перестороги. Тепер ця справа стала предметом міжпартійної демагогії на внутрішньому ісляндському терені.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПРАВА НАШОГО МАЙБУТНЬОГО

Кожна нормальна і відповідальна людина клопочеться своїм „завтрішнім днем", своїм майбутнім на ближчу й дальшу мету. Відповідне забезпечення майбутнього для себе, своєї родини та своєї спільноти — це ж одна з головних цілей у нашому щоденному житті.

Очевидно, що коли мова про таке наше всебічне і далекойдуче забезпечення, то наша думка зупиняється в першу чергу на Українському Народному Союзі, що й є братерсько-забезпеченевою організацією. Одиниці забезпечуються в Українському Народному Союзі, а через нього забезпечують майбутнє своєї родини і своєї спільноти. Це є те, що ми звикли називати спільнотою інтересів. Понад десять мільйонів долярів виплатив досі УНСоюз родинам і спадкоємцям тих наших громадян, які думали про „завтрішній день" і забезпечилися в УНСоюзі. Але це їхнє забезпечення дозволило рівночасно УНСоюзові повести ту найширшу громадську і культурну діяльність, що стала основою нашої спільноти в Америці та Канаді і рівночасно — одною з наймогутніших баз для допомоги українському народові в його змаганнях до волі.

Сьогодні ми хотіли б звернути увагу на одну актуальну форму забезпечення майбутнього нашої спільноти в рямках УНСоюзу та його акцій. Конкретно маємо на думці вже третій з черги курс українознавства, що також і в цьому році відбуватиметься на „Союзівці", вакаційно-відпочинковій оселі УНСоюзу в Кетскильських горах.

Такий виховний рід забезпечення майбутнього для нашої спільноти в організаційних рямках УНСоюзу не є новий, хоч курси, про які мова, будуть тільки треті з черги. Виховання бо молоді, як і освіта для старших, є одною із статутових цілей УНСоюзу. Коли ж виплачене вже матеріяльне забезпечення для членів УНСоюзу можна означити цифрою понад десять мільйонів, то цей виховний рід забезпечення в УНСоюзі майбутнього нашої спільноти не дається вбрати в жадні цифри, і сьогодні треба було б про це вже писати об'ємистий том історії. Школи, курси, молодечі організації, періодичні і неперіодичні видання та публікації, культурні, спортові товариські імпрези, українознавчі виклади в університетах, стипендії для студіюючої молоді, загальна підтримка молоді в її починаннях — це в загальному найширший і, часто, коштовний зміст цієї історії.

Теперішні курси українознавства є тільки ще одною формою продовження цієї великої традиції. Два роки практики курсів більше ніж виправдались. Молодь, яка бере в тих курсах участь, має найкращі в наших можливостях обставини для самого вакаційного побуту, має надзвичайно корисне для таких курсів українське оточення і українську атмосферу, має кваліфікованих інструкторів та великі можливості виховно-українознавчої самодіяльности і має, врешті, відповідну опіку поза годинами навчання. Результати двох минулих курсів перевищили всякі сподівання УНСоюзу, інструкторів і самих курсантів. Коли ж основною метою курсів є радше заінтересувати молодих людей усім тим, що розумімо під поняттям українознавства: українською мовою і культурою, українською історією, традиціями та взагалі українськими справами і вказати шлях до відповідної праці в тому напрямку, то вже з одного такого курсу виносять вони й чимале практичне знання з таких предметів навчання, як українська мова й література, історія й географія України, поодинокі ділянки української культури тощо.

Дворічна практика з цими курсами дала відповідний досвід і вказала шляхи їх дальшого розвитку, що приносить якнайбільшу користь для курсантів і нашої спільноти. Справа дозріла до тієї міри, що пороблено вже відповідні заходи, щоб ці курси в цьому і в дальших роках поставити під педагогічний протекторат Українського Вільного Університету в Мюнхені, єдиної в світі вільної української Альма Матер. На базі здобутого досвіду інструктори розробляють і вдосконалюють програму навчання, виховання і опіки над курсантами. УНСоюз, не зважаючи на збільшені кошти утримання і навчання ,також і на цей рік залишив ту саму — можна б сказати ,тільки символічну — оплату за курси, бо тільки 120 долярів за всі чотири тижні. Це все в ім'я і для майбутнього нашої спільноти.

Важливе ще тільки, щоб батьки нашої молоді та наші місцеві організації, з відповідним зрозумінням поставились до цієї преважливої справи, висилаючи своїх дітей чи своїх членів на ці курси, що так добре поєднують приємне з корисним ,особисте з загальним та сучасне з майбутністю.

ОЩАДНОСТЕВІ ПРОПОЗИЦІЇ КОМІСІЇ ГУВЕРА

Після закінчення другої світової війни щороку кожна американська партія, яка є в опозиції до уряду, проєктує зменшення податків, що поважно зросли були під час війни. Партія, що є при владі, заявляє, що зменшувати податки можна лише одночасно з зменшенням федеральних видатків. Федерального бюджету зменшувати не можна, бо хоч „гаряча" війна й закінчилась „,холодна" війна триває, і деякі політики і військовики передбачають, що вона може економічно нищити вільні народи ще десятки років.

Таким робом справа зменшення податків і обниження федеральних видатків — стає дилемою, яку годі розв'язати, бо не можна одночасно зменшувати податків і обнижувати федеральні видатки.

Та все ж таки існує можливість зменшити державний бюджет ,не порушуючи оборонної сили країни. Цю можливість знайшла відома Комісія Гувера, що до минулого року називалася Комісією для Реорганізації Виконної Частини Уряду і складалася з різнородних фахівців обох партій на чолі з бувшим президентом Гербертом Гувером. В минулому році ця комісія закінчила свою працю і запропонувала ощадности в агенціях виконної частини уряду в висоті 5,500,000,000 долярів. Пропозиції ощадностевої Комісії Гувера складаються з більш як 400 пунктів. Деякі з них міг би здійснити сам уряд, до здійснення інших треба окремих законів, ухвалених Конгресом. Досі з цих ощадностевих пропозицій здійснено не цілих сто пунктів ,які дадуть річної ощадности коло 450,000,000 долярів. Залишаються ще понад 300 пропозицій, які дали б майже п'ять більйонів долярів, коли б їх здійснив Конгрес і урядові агенції.

Однак Конгрес не має тепер часу займатися цією, не дуже то наглою справою, а демократична його більшість не дуже бажала б собі, щоб уряд в цьому виборчому році міг похвалитися зменшенням федерального бюджету і зменшенням прибуткових податків без послаблення видатків на оборону країни.

Тому республіканський сенатор із Ню Гемширу, Норріс Каттон, закликає американських громадян взяти в руки пера і писати своїм сенаторам та конгресменам, щоб приспішили ухвалення законопроєктів про здійснення ощадностевих пропозицій Комісії Гувера. Сам сенатор Каттон обрахував, що коли б уряд і Конгрес здійснили всі ощадностеві пропозиції Гуверової Комісії, то за заощаджені 5,500,000,000 долярів можна було б із надвишкою покрити всі видатки, запропоновані урядом на допомогу закордонові. За цю суму, що в три рази перевищує суму видатків на працю в ділянці атомової енергії, можна було б покрити всі видатки на допомогу ветеранам, і ще залишилося б 750,000,000 долярів.

Сенатор Каттон твердить, що з заощадження такої поважної суми, як 5.5 більйона долярів, можна б збудувати 100 нових атомових підводних човнів.

Здійснення ощадностевих пропозицій Комісії Гувера зліквідувало б бюрократичні звички урядових агенцій, які в минулому році мусіли аж 938,000 разів звітувати про те, що „немає про що звітувати". Воно зробило б неможливою дотеперішню практику в департаменті оборони, при якій „армія вислала 800,000 фунтів картоплі із східніх стейтів до Каліфорнії, а одночасно фльота вислала 775,000 фунтів картоплі із Каліфорнії на Схід". Сенатор Каттон пригадує факт, який викрила Гуверова Комісія, а саме: фльота накупила таку кількість „франкфуртерів" в пушках, якої вистачило б на 70 років, і по одному галонові помідорового сосу до кожної пушки.

Гуверова Комісія рекомендує, щоб урядові агенції не вели своїх власних підприємств, коли це можуть робити приватні фірми .Сенатор Каттон пише про це так: „Дядько Сем конкурує з своїми платниками податків, і деколи навіть звітує про прибуток, коли одна урядова інституція купує щось від іншої". Це, на думку, сенатора Каттона, подібно до того „лімонадового підприємства", яке мати влаштовує для своєї малолітньої донечки, щоб „купувати" в неї лімонаду, яку сама зробила.

Сенатор Каттон закликає виборців, щоб домагалися від сенаторів і конгресменів негайної дії для реалізації ощадностевих пропозицій Гуверової Комісії. Свій заклик закінчує він такими словами:

„Пам'ятайте про те, що жадний король не має на своєму берлі стільки влади, скільки її має американський громадянин, коли тримає в руках п'ятицентовий олівець і пише до свого сенатора або конгресмена".

Очевидно, що цю силу свого олівця може і повинен використати американський виборець у кожній справі, в яку він вірить та яку він вважає за добру і корисну для свого народу і країни.

Мілена Рудницька

ФРАҐМЕНТИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЗАКОРДОННОЇ АКЦІЇ

Статтею „Дві історичні дати" відзначила „Свобода" (ч. 52 з 20-го березня ц. р.) річницю рішення Ради Амбасадорів з 15-го березня 1923 р., що ним переможні у першій світовій війні держави визнали були суверенні права Польщі над Галичиною. До цієї статті дозволю собі докинути низку маловідомих, або й зовсім до публічного відома не поданих досі фактів, пов'язаних із згаданим міжнародним актом. Точніше, хочу поділитися відомостями й спогадами про те, як українська політика міжвоєнної доби користувалася рішенням Ради Амбасадорів у своїй закордонній акції.

Українська акція перед світовою опінією в користь Західньої України спирається в основному на застереженнях міжнародного характеру, що ними обумовила Антанта передачу західньоукраїнських земель Польщі. Були дві категорії міжнародних ґарантій, які запевнено українцям, коли зроблено їх, проти їх волі, польськими „підданими". Поперше, всі українці стояли під охороною меншинного договору; подруге, Галичина, це український народ у короткому періоді власної державности та у визвольній боротьбі з Польщею виявив велику національно - політичну зрілість, мала дістати теоріяльну автономію. Як відомо, ширші й вужчі міжнародні ґарантії мали ту саму вартість: одні і другі зводилися в практиці до нуля. Бо західні держави не дбали про те, щоб Польща дотримувалася відносно українців постанов меншинного договору, і не цікавилися тим, чи Галичина дістала автономію.

А проте, цих кілька слів акту з 15 березня 1923 р., якими стверджено, що „Польща визнала, що етнографічні умови в Галичині вимагають автономного режиму", були для нас важливою і зручною зброєю на міжнародному терені. Послуговувалися ми цією зброєю у промовах на міжнародних конґресах, в розмовах із закордонними політиками й журналістами, у призначених для чужинного світу брошурах. Нагадували ми світові раз-у-раз, що Польща своїх міжнародних зобов'язань не виконала, автономії Галичині не дала. Не було, мабуть, у 20-их і 30-их роках ні одного українського закордонного виступу без з'ясування цих фактів, або бодай натяку на них. Нема сумніву, що наші постійно повторювані арґументи про віроломність Польщі робили своє: вони дискредитували Польщу як державу, що не дотримує міжнародних зобов'язань.

Але українська тактика нагадування опінії світу акту з 15 березня 1923 р. мала ще іншу ціль. Наш закид про невиконання міжнародних зобов'язань супроти Галичини звернений був не тільки в сторону Польщі. Він був звернений також на адресу Антанти, в першу чергу чотирьох держав, представники яких творили Раду Амбасадорів: Великої Британії, Франції, Італії і Японії. Вони ж своїми підписами під злощасним документом взяли на себе відповідальність, як за його зміст, так і за його реалізацію.

Пам'ятаю, як різко заатакував сиґнаторів рішення Ради Амбасадорів Дмитро Левицький, голова УНДО й Української Парляментарної Репрезентації, на конґресі Міжпарляментарної Унії в Лондоні 21-го липня 1930 р. Наради конґресу відбувалися в пишній Палаті Лордів, вся заля заповнена була парляментарями з усіх кінців світу ,присутні були члени британського уряду, дипломатичні представники чужих держав. З'ясувавши становище

(Закінчення на стор. 3-ій)

Любомир О. Ортинський

„ЧОМУ ЗАХІД СПИТЬ?"

Цими днями я знову мав змогу розмовляти з німецьким поворотцем, що в перших днях березня ц. р. вернувся через Польщу з совєтської неволі. Він, властиво, мав вернутися з десятитисячним контингентом поворотців, восени минулого року, але зробив вимушену затримку в Варшаві, і щойно тепер закрилася за ним рогачка на границі совєтської імперії над Ельбою.

З Бруном ,як буду називати я мого співрозмовця, ми зустрілися в мюнхенській „кнайпі" за чорним баварським пивом, і в довгій розмові провели вечір.

Між оповіданням Бруна і тими, що їх довелось мені слухати на граничній стації Герлесгавзен чи в таборі Фрідленд у жовтні й листопаді 1955 р., немає істотних різниць. Коли йде про українців у концтаборах СССР, його свідчення однозвучні з свідченнями сотень інших німецьких поворотців. Отже, — патріотизм і безмежна самопосвята, добра організованість і дружнє співжиття не лише всередині українських груп, але й з іншими національностями. В московській в'язниці Брунові довелося прожити кілька місяців у спільній камері з українськими в'язнями .Коли він до тої камери прибув, у нього не було ні курива, ані рубля в кишені, і його нові товариші зараз же перевели збірку і почастували чим могли .Таких і подібних випадків Бруно пригадує багато, як пригадує й те, що українці двічі врятували йому в таборах життя. Його оцінка нашого народу дуже висока, він приписує Україні одну з вирішних роль у майбутній Европі. Головно, коли йде про антибольшевицьку боротьбу, він вбачає в українцях реальну силу, на якій ця боротьба може спертися.

Від моїх фрідляндських співрозмовців Бруно різниться тим, що я з ним говорю власне в мюнхенській „кнайпі" і при пиві, отже за ним уже кілька тижнів побуту в країні „господарського чуда", вже деяка ознайомленість з положенням в ФРН, вже й власні спостереження та критичні завваги. Вони тим більше цікаві, що мій розмовець — людина критична.

Безмежна наївність

Безмежною наївністю живуть ті численні мої земляки, які вірять совєтській пропаґанді миру і вважають захвалювану совєтами коекзистенцію за щиру монету, — каже Бруно. Запитаний про його погляд на 20-ий партійний з'їзд і переведену на ньому критику Сталіна, він відповідає: „Основною ціллю КП СССР була і залишається всесвітня комуністична революція і опанування світу. Щодо цього ані 20-ий з'їзд, ані всі ці „познаки" пом'якшання не внесли ані найменших змін. Навпаки, саме тепер почалася широко закроєна й на довгу мету запляноване акція реалізації світової революції. Теперішня тактика Центрального Комітету КП СССР більш небезпечна для Заходу і взагалі цілого світу, ніж будь-що досі. Бо ця тактика стала еластичною, вміє допасовуватись до обставин, і є вже вишколені кадри апаратчиків. До того ж за останніх десять років СССР двигнув свою економіку і, хоч там ще великі недостачі, — большевикам все ж таки вдалося осягнути не малих успіхів. Для завершення цього процесу, для повної підготови до остаточного удару, їм треба ще часу, і тому вони йдуть тепер на політику мирного співіснування".

Бруно вважає, що застосовану тепер Москвою тактику неправильно розглядати як наслідок кризи, послаблення СССР ,але навпаки. Вона, ця тактика, є безперечно вислідом внутрішнього тиску партійного апарату, частинно подиктована конечністю поступок йому, але йде про людей, для яких всесвітня большевицька революція, для яких історичний матеріялізм, ленінське вчення і практика сталінської реалізації ідеї третього Риму — догма життя, їхня одинока натура, для якої вони завжди готові на жертви. Усунення аномалій, викликаних диктаторськими алюрами Сталіна, радше посилить діяльність партійного апарату. Годі собі уявити більш наївне розумування, — каже Бруно, — як те, яке в зв'язку із новою тактикою Совєтів хоче вбачати в зміні курсу перехід до демократії в СССР, процес послаблення центральної влади ,а там взагалі її послаблення імперії. Не на місці також вічне покликування на „совєтські кризи" і проповідь заломання, внутрішнього тертя, переваги армії і т. п.

Танець над проваллям

Бруно не приховує, що матеріялізм і „брак духовости", які він запримітив серед своїх земляків за цей короткий час, його дуже непокоять. Його дратує гонитьба за грошем і втеча від дійсности. На його думку, жителі ФРН не усвідомлюють собі того, що вони виводять „танок щастя" над проваллям, що „гора" їхнього матеріяльного „чуда" щораз більше підмулюється рвучкою хвилею комуністичної революції. І тоді, коли в СССР зброєння є імперативом, що цілковито опановує все життя, в Німеччині і взагалі на Заході помітні прояви квієтизму, втоми і шукання забуття в радощах матеріяльного добробуту. Люди і народи неначе посліпли і дають себе зводити на манівці фальшивим вогникам коекзистенції чи „змінам курсу" в СССР.

Слухаю спокійно темпераментні, здається, щирі закиди мого співрозмовця на адресу Заходу і помічаю, що вже мій спокій його денервує, що, мабуть, він чекає від мене якоїсь активнішої реакції. В його оскарженнях годі не помітити й деяке розчарування. Мені навіть на мить здається, що це переді мною не німець, а східньоевропейська людина, може навіть я сам кільканадцять років тому, коли апелював до моїх західніх співрозмовців, змальовував їм большевицьку небезпеку і був діткнений їх „англійською" флегмою. Не потребую вияснювати, що розумію Бруна аж надто добре і що вчуваюсь в його переживання. Але він не знає, що за останні роки мені не раз доводилося виголошувати подібні до його апелі, і що в нас уже дещо притупився елан, принаймні вигладилась його зовнішня форма вислову, яка в Бруна ще така природня, так нагадує в доброму розумінні те, що звемо революційним горінням.

Я теж відчуваю, що мій розмовець хотів би почути від мене якісь міцні слова, може зауваги, що він неправильно спостеріг деякі прояви. Але я не можу не лише потішити його надією на якийсь хрестоносний похід проти комунізму, який найбільше йому відповідав би, а навіть не можу запевнити, що в цьому напрямі багато робиться. Не можу, бо забагато знаю наявну дійсність і не можу шаржувати. Бо, навіть ідучи на зустріч з ним, мені довелось бачити на мюнхенській вулиці Дахауерштрассе такий образок: перед входом до кабарету „Аполльо" вартівничу будку, а перед нею в старій вермахтівській уніформі з дерев'яними ґвинтівками „ляндсерів". В цей спосіб дирекція кабарету хоче звернути увагу прохожих на найновіший шляґер і „екстранумер" програми... проти твореної німецької армії. Не можу також забути недавній дискусійний вечір серед німецьких студентів, з яких дехто самопевно говорив про те, що годі вже закидати СССР концентраційні табори та ліквідацію політичних провідників. Взагалі, казав один дискутант ,в СССР відбувається процес демократизації. І як не хотів би я генералізувати поглядів кількох студентів, бо на тій же імпрезі мали вони гостру опозицію, так не маю морального права переконувати нового поворотця, що жителі „щасливої гори" свідомі того, що її, цю ,гору", підмулює большевицька інфільтрація, і що не все робиться для протидії.

Час покаже

Бруно має багато плянів. Також і політичні. Він вірить, що з поміччю своїх товаришів, які вернулися з СССР, йому вдасться принаймні в колі їхніх знайомих, а може й в ширшому, викликати відповідних резонанс до праці по цій лінії. Прошу також, щоб затримав у пам'яті слова „Україна", „українці", і „українська визвольна боротьба", і щоб об'єктивно переповідає про те, що пережив, своїм знайомим. Він дивується такому проханню, мовляв, як же так, таж я сам тобі оповідав про ці справи. Мушу пояснити. Отже, йде мені, кажу, про те, щоб з ним, Бруном, не сталося подібне, як з деякими поворотцями, у яких чим далі в часі й просторі, відходили вони від фрідляндського табору, тим більше затиралася пам'ять саме відносно пережитого з українцями. Щоб, значить ,не впав він жертвою професійних фальшівників і не пустився, як Бриґіта Ґерлянд й інші, на фризурування своїх звітів про совєтські концентраційні табори, а зокрема в національному питанні.

Бруно майже обурюється, питає мене, як це можливо і у відповідь дістає назви книжок, автори яких допустилися фальші. Він занотовує названі мною книжки і обіцяє повідомити про свої дії. Він ще раз запевняє, що ніколи не забуде своїх українських товаришів і сплатить їм свій борг вдячности, як не забуде й великої справи, за яку вони борються. Хочу вірити Брунові, а в між часі почекаю на висліди. Час покаже.

КОЛИСЬ БУВАЛО...

Колись бувало — вітер свисне,
Шелесне над Десною ліс,
І вже в рядок в строфу, у пісню
З вітрами хмари заплелись.

Дівчина стрілась випадково
Здригнула в посмішці брова, —
До слова горнеться вже слово,
Вже пісня в серці ожива.

Тепер той самий вітер дише,
Десна прозора і швидка,
Та з кожним роком все трудніше
Рядок кладеться до рядка.

Ну, що ж, — скупіші ми з роками
І бережливіші, зате,
В рядку слова — метал і камінь,
В словах — звучання золоте.

ПЕТРО ДОРОШКО

Теодор Онуфрик

ПРОБЛЕМИ НАШИХ ЦЕРКОВНИХ ХОРІВ

(4)

Невже ж ми не свідомі того, що як наші хори перестануть в наших церквах чи на академіях співати, як вони зникнуть з овиду, то з цим усохне й відпаде дуже важлива галузь українського життя в Америці, і то як на ниві церковній, так і на народній? Це ж наша загибіль, це наша смерть. Це вийде лише на радість нашому ворогові, який тільки й чигає на те, щоб галузі нашого українського дуба чимскоріше одна по одній усихали й відпадали.

Користь з наших виступів в американських церквах

Тому, що служення нашої Служби Божої в американських церквах приносить велику користь для освідомлення і здобуття прихильности американців, я, якби мені було дозволено, кликнув би до всього нашого громадянства, на чолі з нашими Впр. Отцями Парохами, й до всіх наших диригентів і співаків по всій широкій Америці: якщо є де ще кращий хор, ідіть з ним і з нашою Службою Божою в американські церкви, бо в дійсності це не абиякий важливий чинник у сіянні доброї слави про нашу Церкву й обряд та про український нарід взагалі.

Знаємо, які американці повільні на те, щоб простудіювати й запізнатись з народами, що терплять і масово вигибають під терором гнобителів-окупантів, — а такі репрезентативні молитовні виступи в їхніх церквах, при участі чисельного зібрання вірних з відповідними, в амвону поясненнями, — наче те зерно, що падає на ріллю, попаде й не одному чільному американцеві в душу, і з того зеренця може зродитися гарний, повний і здоровий колос.

Тому то з глибокою пошаною треба згадати наших піонерів священиків, прихильників, любителів хорового мистецтва й дяковчителів та диригентів, з яких уже мало хто в живих зостався, що ще в розквіті життя засівали й сьогодні ще, десь-не-десь, засівають те зерно освідомлення. Вони, працюючи на хоровій ділянці понад п'ятдесят років, одні більше, другі — менше, сотні разів мали щастя зі своїми улюбленими й відданими хорами виступати в першоклясних концертних залях, через радіо, на вільних площах перед многотисячною публікою різних націй, а тепер уже й на телевізії, як також і в величавих чужинних святинях, у яких за кожним разом, як це було й останнього разу в церквах Отців Францисканів і св. Моніки в Ню Йорку, — де вірні західнього обряду ставились до нашого обряду з пієтизмом і з признанням.

Отже, наявним є те, що ці концертні виступи, як і виступи взагалі, та в чужинних церквах Хваля Божі, відслужені Високопреосвященними Владиками й Духовенством, до яких наші хори співали, — вони відносно освідомлення американців таки дуже багато зробили, бо не одного американця, чи то з духовного чи з світського стану, до України прихилили.

Ці рядки накреслено з нагоди останнього виступу нашого духовенства зі служінням нашої св. Літургії в американських церквах. Зроблено це не для хвальби, але для того, щоб усім нам пригадати і вказати, як конечно потрібні гарні хори й яку корисну роботу вони можуть виконувати.

Написано ці рядки ще й на те, щоб десятки тисяч нашої молоді, українського квіту, всі співацькі таланти рушити й пробудити з дрімоти і покликати до організованости, до гуртування у церковних і народних хорах, до діяння, до праці! Також, щоб затруднити всі наші диригентські сили, яких тепер не бракує, а які (не з їхньої вини) також бездільничають і своїх талантів не використовують.

Чи ж це не сором, що давніше, хоч хорального матеріялу без порівняння було менше, в кожній громаді був гарний хор, — а сьогодні, хоч співаків є багато більше, хори наші заледве животіють!?

Так, соромно повинно бути всім, а в першій мірі співакам, коли диригент із слабеньким, з сирового матеріялу хором, служить до Служби Божої, або виконує програму на академії, — а ми стоїмо собі збоку та ще й насміхаємось з хору й диригента.

Або що думати й говорити тоді, як ходимо ми від хору до хору й не можемо собі ніде місця устійнити; а вкінці робимо тверду постанову, — більше в жадному хорі не співати... Для нас немає диригента, ані такої кляси людей, які були б гідні нашої присутности й співпраці. Кому ж і яка тоді користь із наших голосів?

Та й ми, в більшості самі співаки, а й деякі диригенти, робимо дуже шкідливу роботу, підкопуючи довір'я до працівників хорового мистецтва. Не говорім проти них і не розбираймо їх на частинки, — не вишукуймо в них усіх людських недомагань, але шукаймо добрих сторін, які теж напевно в них є. Ставмося до них прихильно, а тоді вони, хоч би вже і в старості, наберуть охоти до праці. Бо ж і найкращому мистцеві-диригентові, як вище сказано, коли не віддамо тих декілька накреслених вимог, то й він нічого не зробить; а зате й найслабшому, початкуючому, без практики диригентові, коли віддамо кращий матеріял, довір'я і прихильність, то направду і він щось збудує.

Наше легковажне і недбайливе відношення до хорів ще багато спричиняється до того, що наша молодь, квіт України, нас покидає, вирікається нас, а ми з жалем і з болем у серці питаємо: де наші діти? Хто в тих церквах, що ми будували, молитись буде, як нас не стане?

Чим кращі, більші, могутніші й численніші будуть в нас хорові організації, тим більше буде молоді в наших церквах і в організаціях. Подбаймо про добрі хори, бо цього вимагає від нас наш обряд, Церква й народня честь, а в першій мірі цього від нас Бог вимагає.

Всі, кому лише дано талант до співу й хто українцем себе почуває — вступаймо в хорові організації, гуртуймося під співацьким прапором! Всі враз берімося до праці на хоровій ниві, як це було колись, або й ще краще. Працюймо для Церкви, для народу, для дальшого освідомлювання усіх і всіх: про поневолену нашу Неньку-Україну, Її Церкву, обряд і про все, що наше, що нам найдорожче й найсвятіше!

Кінець

ФРАҐМЕНТИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЗАКОРДОННОЇ АКЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

українського народу під Польщею, провідник західньоукраїнської політики звернувся до учасників конґресу з такими словами: „Я прошу Вас, Панове, вкажіть нам, перед який трибунал і на основі якої процедури, ми, українці, маємо притягти до відповідальности польський уряд ,як теж уряди Великої Британії, Франції, Італії і Японії, щоб спонукати їх виконувати міжнародні договори, а саме акт, підписаний ними в Парижі 15-го березня 1923 р.?"

В українській тактиці було одно дуже слизьке місце. Вічне нагадування справи загарантованої Галичині, але нездійсненої Польщею автономії могло робити враження, нібито українські політичні діячі за нею побиваються, нібито постулят автономії відповідає нашим національно-політичним аспіраціям і їх заспокоює. Фактично ж для нас це була тільки зачіпна точка, що дозволяла нам актуалізувати перед світом українську проблему. Ні український загал, ні тодішні українські провідники не вірили, що українські землі під польським пануванням могли б дістати автономний устрій і — головне — ніхто цією автономії не примирився б з польською державністю в Західній Україні.

У зв'язку з цим нагадується мені один інцидент, коли це питання поставлено мені руба. В кінці травня 1931 р., після закриття сесії Ради Ліґи Націй у Женеві, де я перебувала як делеґатка Української Парляментарної Репрезентації для оборони українських петицій у справі пацифікації ,я поїхала, на запрошення британських парляментарів, до Лондону. Англійський політичний світ заанґажувався був у справі пацифікації. В грудні 1930 р. 65 членів британського парляменту подали в справі польських погромів енерґійну петицію до Ліґи Націй. Британський міністер закордонних справ, Артур Гендерсон, був головою Комітету Трьох, що з доручення Ради Ліґи Націй розглядав пацифікаційні петиції. Про нестерпні відносини в Галичині писала широко англійська преса. В британському парляменті йшла одна інтерпеляція за другою в українській справі. Отже, не диво, що англійські посли хотіли дістати від мене інформації про становище в Західній Україні. Чи справді ведуться польсько - українські переговори, як твердить у Женеві міністер закордонних справ Польщі Авґуст Залеський . . . Чи справді польський уряд пішов назустріч українським домаганням, в Галичині наступило відпруження і справа буде полагоджена на внутрішньому терені? . .

Про ці справи я мала доповідати на мітинґу, що його члени британського парляменту скликали на день 4 червня 1931 р. Мітинґ відбувався в одній з комісійних заль Палати Громад, під головуванням консервативного посла Елліота. Запрошення на мітинґ підписали посли всіх трьох партій.

Коли я у призначеній годині прийшла до будинку парляменту, мені сказано, що Гю Далтон ,парляментарний підсекретар тодішнього лейбористського уряду, просить мене зайти перед мітинґом до його кабінету. Це запрошення було для мене несподіванкою. У справі пацифікаційних петицій я була в контакті в Женеві з Філіпом Ноел Бекером, парляментарним секретарем і правою рукою Гендерсона, і не передбачала зустрічей з кимнебудь із британських урядових кіл під час мого перебування в Лондоні.

Головною темою розмови з підсекретарем Далтоном були польсько - українські взаємини після пацифікації, точніше справа мнимих польсько - українських переговорів. Ведуться переговори, чи ні? . . Чи справді українці резиґнують з інґеренції Ліґи Націй?. . Згодом розмова зійшла на рішення Ради Амбасадорів з 1923 р., на недотримане Польщею приречення автономії. Тут Далтон поставив мені такий запит: „Скажіть щиро, чи українці задовольнилися б автономією? Коли б можна примусити Польщу завести автономію, чи був би тоді в Галичині спокій? Чи Українська Парляментарна Репрезентація могла б за це поручитися?" Я відчула всю тонкість і слизькість ситуації. Слів моєї відповіді не пам'ятаю, але її зміст був такий: „Акт з 1923 року був схвалений без нашої згоди, проти нашої волі. Це була не концесія, зроблена українцям, але потоптання наших прав на самовизначення. За цей акт відповідають держави, що його підписали, і їх обов'язком є подбати ,щоб автономія була впроваджена, без жадних наших зобов'язань. Бо і Рада Амбасадорів не узалежнювала своєї клявзулі про автономію від нашої згоди на неї та від нашої резиґнації зі змагань до державної незалежности".

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

АҐРОНОМИ ХЕРСОНЩИНИ АЛЯРМУЮТЬ

З степів Південної України вже зійшов сніг. Ранками гребінці зябленої оранки сріблятьcя памороззю, а вдень під промінням сонця над ланами стелеться прозорий серпанок. Прийшла весна. На Херсонщині, як і в інших областях України, поруч головної культури — пшениці, за приписом з Москви особливу увагу звернено на кукурудзу. В колгоспах области цього року запляновано посіяти кілька сот гектарів цієї культури. „Здавалося б, що минулорічні помилки, — пише кореспондент „Правди" А. Богма, — повинні стати для керівників Херсонщини наукою, але так не сталося. Вони запланували і . . . заспокоїлись. Внаслідок цього незадовільно ведеться робота над організацією ланок для вирощування просапних культур. У Сивашському, наприклад районі, де окремі колгоспи зібрали в минулому році по 4—8 центнерів кукурудзи з гектара, покищо йдуть лише балачки про створення ланок. Тут спостерігається легковажне відношення до плекання кукурудзи. Дехто й досі вважає, що ця культура дасть врожай і без обробітку. В області далеко не всі сівалки готові до праці. В Іванківській, Раденській, Верхньо-Сирогізькій та Михайлівській МТС не відремонтовано ще й половини сівалок. З засипаного посівного матеріялу тільки 41% сортового. Назагал колгоспи посівним насінням не забезпечені. Зокрема, бракує насіння в Каховському, Іванівському та Сивашському районах. Ще гірша справа із зберіганням насіння. В багатьох колгоспах, де кукурудза зберігається в непристосованих приміщеннях, багато її погинуло. Такі факти мають місце у Скадовському, Новотроїцькому, Бериславському та інших районах. З перевіреної на посівні властивості насінної кукурудзи понад 50,000 центнерів виявилось некондиційного. Аґрономи Херсонщини алярмують до обласного центру і столиці, що з кукурудзою і в цьому році може бути великий конфуз.

НЕПОРЯДКИ НА ПРИМІСЬКИХ ЗАЛІЗНИЧНИХ ЛІНІЯХ

Московська „Правда" з 26 березня пише про численних читачів, які в своїх листах до редакції пред'являють серйозні претенсії до роботи приміських ліній залізниць. У цих листах нарікають читачі „Правди" на погане обслуговування пасажирів, на те, що поїзди здебільшого спізнюються, розклади руху поїздів укладається без уваги на потреби робітників і службовців. Також окаржаться вони на те, що у вагонах завжди брудно, вікна немиті, електросвітло тьмаве, а поїзди не радіофіковані. Один з читачів пише до редакції: „Поліпшити обслуговування пасажирів неможливо, якщо не привести в порядок стаційних плятформ, перонних загорож, не встановити достатньої кількости білетних кас та буфетів".

„КОЛИ Ж У НАС ЗБУДУЮТЬ ШКОЛУ!"

У плянах шостої п'ятирічки в розділі про будівництво подано, на скільки сотень відсотків збільшиться в найближчі п'ять років кількість лікарень, санаторій, шкіл та інших закладів для трудящих. Але совєтська дійсність, як відомо, гостро розминається з пропаґандою. І так, в „Радянській Україні" з 15 березня ц. р. вміщено під поданим вище заголовком лист до редакції комбайнера Т. Портянка і механіка В. Щербака. В цьому листі вони пишуть: „Під час війни гітлерівці знищили наше село Рубіжню, Вовчанського району, Харківської области. Була тоді зруйнована й школа. Нині (через 15 років! — Ред.) село відбудоване. Збудовано сільмаг, клюб, господарські будівлі колгоспу, але школа, тепер семирічна, і досі тулиться в двох невеличких будинках з кляcними кімнатами в 20—25 квадратних метрів. Тепер, коли питання стоїть про загальну середню освіту, ми вважаємо, що відкрити середню школу в селі, збудувавши для неї відповідне приміщення, необхідно. Адже у нас 2,800 жителів, є два колгоспи, лісництво, плодорозсадник. Дітей багато, а вчитися їм ніде, бо найближча середня школа розташована від нас за 22 кілометри. Коли ж нарешті буде розв'язане це питання?"

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Вшановано пам'ять жінок-героїнь.

Пам'ять 500 жінок-мучениць, що згинули під совєтськими танками в концлаґері Караґанди вшанувало громадянство Нюарку академією, яку влаштували спільно всі жіночі організації міста Нюарку в „Українській Централі" 25-го березня.

Академію, започатковану відспіванням українського і американського гимнів, відкрила голова місц. 28-го Відділу Союзу Українок Америки, пані А. Настюк, яка візвала присутніх вшанувати пам'ять Поляглих одномінутовою мовчанкою. Доповідала українською мовою пані Вожаківська. Вона загально представила невільничу систему в совєтських конц-таборах. Велика мапа СССР, де були зазначені всі конц-табори у великій мірі облегчила присутнім зрозуміти цю частину доповіді. Опісля прелеґентка переповіла детально історію повстання в таборі Кінґірі та ролю, яку відіграли в цьому в'язні-українці. Доповідь виголошено легко та ілюстрована оповіданнями та листами чужинців-поворотців з таборів СССР.

Резолюції, по українськи відчитала пані Салук та по англійськи пані П. Кучкуда і присутні прийняли їх повстанням з місць. Згадані резолюції розіслано до конґресменів та сенаторів стейту Ню Джерзі, і в них протестується проти невільничої системи в конц. лаґерах Сов. Союзу та апелюється до сумління всього культурного світу, зокрема ЗДА, поставити край тому варварству.

Мистецьку частину академії започаткував місцевий хор „Трембіта" (диригент — мґр. Городиський) трьома вдаловиконаними піснями. Останньою точкою була інсценізація, виконана молодими пластунками та сумівками під мистецькою орудою пані Іванни Кононів. Написана п. Щербаком, вона зробила на присутніх незатерте враження.

Відспіванням „Не пора!" закінчено академію. Присутніх 300 осіб. Це число доволі високе на нюарські відносини.

Ініціятива влаштувати згадану академію вийшла від місц. 28-го Відд. СУА, який запросив до співпраці не тільки всі місцеві жіночі організації, Український Допомоговий Комітет, Марійську Дружину Пань, усі сестриці при місцевих українських церквах (себто: грек.-католицької, обох православних та пресвітеріянської церков), але і жіночі секції усіх українських місцевих організацій: ОДВУ, ООЧСУ, СУМА, Пласт, ОДУМ, Студентську Громаду та місцеві відділи наших обезпечевих братських організацій. За старанням ініціяторок академії цього ж дня по всіх українських церквах Нюарку відслужено панахиди за 500 мучениць.

Лев Бемко

Ню Йорк, Н. Й.

Ярослав Пастушенко втрете перевибраний на голову СУК і П Метрополії.

В неділю, 25 березня в місцевому Народному Домі відбулися загальні збори Союзу Українських Купців і Підприємців Ню Йорку. Цьогорічні збори пройшли під знаком оживлення організаційної діяльности Т-ва та збільшення заінтересування громадянства купецьким станом. Клич „Свій до свого" повинні засвоїти якнайширші круги нашого громадянства — це провідне гасло живої та цікавої дискусії під час зборів. Українська крамниця в Америці — говорив в своїм звіті Я. Пастушенко, голова СУК і П — це остоя українства в цій країні, це станиця, яка цементує українську громаду та надає їй назовні національного характеру. Жертводайність нашого купецтва на різні громадські цілі заслуговує на повну піддержку наших підприємств. Організація, яка об'єднує більшу частину існуючих українських підприємств Ню Йорку, закликає в своїй резолюції до масового об'єднання решти купців на принципі самозбереження. Тільки зорганізоване членство може розраховувати на пропаґування їхніх підприємств в нашій громаді.

Після довших дебат та неприйнятих резиґнацій попереднього Уряду — збори однозгідно іменували на голову СУК і П на третій рік Я. Пастушенка (Арка), та Управу в складі: Р. Скоробогатий (спож. торгівля), Р. Крупка (друкарня), В. Цюпа (забезпечення), Г. Божик (церковні речі); Контр. Ком.: І. Кефор (Олімпія Лікер), З. Корчинський (кооп. Молоде Життя), Ю. Манацький (спож. торгівля); Тов. Суд: І. Гошовська (Еко) та С. Воднарчук (фабр. жін. ґалянтерії).

Зборами вміло проводив представник Краєвого СУК і П д-р Вак-Бойчук з Филаделфії. Секретарювала п-і І. Гошовська.

Н. Н.

Бостон, Масс.

Вшанували Пам'ять Ген. Тараса Чупринки

Шосту річницю смерти сл. п. Тараса Чупринки - Шухевича відзначив Бостон гідно — відправленням Панахид в українських церквах, і Жалобною Академією, короткою, але змістовною.

Член СУМА Ів. Кецмур з'ясував у вступнім слові значення командира для Української нації.

Студент Орест Щедлюк виголосив дбайливо опрацьований реферат, аналізуючи і насвітлюючи многогранну діяльність командира УПА й провідника ОУН. Гарно були виконані деклямації панною Ярославою Чорній, виховником Пласту, і маленькою пластункою Галиною Попик. Слідувала збірна деклямація і зложення вінка на символічну могилу. Хор СУМА під дириґентурою М. Калиниченка відспівав дві повстанські пісні. Академія залишила гарне враження у присутніх. Виконавцям і присутнім щира подяка за вшанування пам'яті Тараса Чупринки-Шухевича. Прихід з академії переслано на визвольні цілі.

В. Б.

ГОЛОС ЧИТАЧА

В СПРАВІ МИСЛИВСЬКОГО АЛЬМАНАХА

Недавно помістив був п. Богдан Лучаковський на цих сторінках свій спомин про нашого великого мисливця о. М. Реваковича і в ньому згадав про нездійснений внаслідок війни замір лісників і мисливців видати перший український мисливський альманах. Ми нині можемо тільки жаліти, що задум залишивсь задумом і шкодувати пропалих матеріялів, що були б збагатили безперечно вбогу нашу мисливську літературу. Окремих видань ми сливе не мали (знаю одну таку річ — В. Яценко: „З рушницею і вудкою по Африці", Харків 1930), нечисленні оповідання й спомини з мисливського життя призабуті або й зовсім пропали по часописах та журналах, а з періодичних видань можемо записати тільки короткотривалий односторінковий додаток львівського щоденника „Новий Час", п. заг. „Ловецтво". Наші мисливці, розкинені по широкім світі, поволі минаються, рештки матеріялів затрачуються . . . Тому зовсім не було б зайвим таки подумати над здійсненням давнього задуму, щоб зібрати і врятувати те, що пропадає на наших очах.

Увійшли б туди наперед прекрасні спогади п. Лучаковського, а далі й інших авторів. В Торонті проживає один наш мисливець з Коломийщини п. Д. Г., який, хоч ріко, дає гарні нариси з мисливських пригод і природи, і він міг би дати теж свої спомини.

В торонтській газеті „Український Робітник" друкувалися на весні 1954 р. мисливські нариси Костя Кропивницького „З рушницею в ліс". Я зацікавився тими нарисами, а що мав в редакції часопису знайомого д-ра С. Г., тоя спитав про їх автора — і дістав відповідь, що це псевдонім о. Константина Ґуляя з Шикаґо.

Через припинення часопису, урвалося і друкування нарисів, а незабаром (23 липня 1955) помер і о. Ґуляй. Про нього д-р С. Г. пише мені таке:

„Про о. К. Ґуляя я не багато годин написати, бо я мало його знаю. Він був довгий час парохом в селі Нестаничі, повіт (мабуть) Радехів. Там він мав можність полювати, бо був там ліс. Десь 1932 р. він перейшов на парохію до села Осташівці, пов. Зборів. В Осташівцях не було лісу, тож не було нагоди полювати. Але він вже постарівся . . . мав токарню і точив гарні речі з дерева. В Шикаґо живе проф. Р. Завадович, який жив в тісних взаєминах з о. Г. впродовж останеіх років. Він списував ті спомини і посилав до „Українського Робітника". Нема вигляду, щоб ті спомини були видані книжкою . . ."

Отже, як бачимо, крім о. Реваковича були в нас інші отці мисливці — і в тому альманаху можна б використати матеріял по о. Г., через проф. Завадовича, як також його життєпис як мисливця. Може знайшлись би й інші матеріяли, нехай відірвані, з давнього і ще давнішого, з чужих джерел. Прим. у журналі „Верхи", ч. 16 за 1938 р. находимо цікаву нотатку в статті И. Зборовського „Причинок до життєпису Сабали". Автор наводить з 1859 річника краківського „Часу" допис про Сабалу, мисливця і провідника з Закопаного, де дописувач „порівнює Сабалу з пристрастним українським стрільцем Вальорком, який з К. граф. Браніцьким полював на льви в Альжирі в 1858 і забив величезну львицю, а наступного року могутнього льва".

Хто мав би цим ділом зайнятися? Передусім ті, кому війна перервала розпочату працю — лісники і мисливці (і не тільки вони!) допоможуть.

І. Чайковський.

ЗАКЛИК

УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ В ШИКАҐО

Український Музей і Бібліотека в Шикаґо придбали власний дім. Великими коштами і зусиллями президента Музею д-ра Мирослава Сімиковича і всіх членів Дирекції віддано до диспозиції українського громадянства дім Музею і приготовано один поверх під музейні збірки і бібліотеку. Таким чином завершено перший етап і покладено тривкі основи під дальший розвиток цієї, так важливої для нас усіх, інституції.

Тепер стоїмо перед другим етапом: дім треба сплатити, а Музей і Біліотеку треба розбудувати. Це вимагає нових зусиль, збільшеної жертвенности, та нових грошових засобів збоку громадянсвтва.

Які ж завдання маємо до виконання? Український Музей і Бібліотека в Шикаґо вирішили зібрати якнайбільше матеріялів, які розказали б про культурні надбання українців в минулому і сучасному і всебічно висвітлили б наше релігійне, національне, культурно - освітнє, наукове, мистецьке, і господарське життя.

На основі зібраних матеріялів Музей видасть окрему монографію про українців Шикаґо. Плянується розбудувати бібліотеку українознавства, та зібрати книги і журнали, які мають зв'язок з Україною і зі Сходом Европи. Вони стануть джерелом для наших і чужих дослідників. Особливу увагу кладе Музей на збірки народного мистецтва.

Тепер слово за широкими колами українського громадянства та установами м. Шикаґо, які в першу чергу повинні стати членами і жертводавцями Музею, бо тільки збірним зусиллям і збірною жертвенністю може постати велике діло, таке як Український Музей і Бібліотека. В переконанні, що наші слова дійдуть до всіх, кому тільки дорога наша спільна справа, і знайдуть зрозуміння і піддержку серед найширших кол нашого національного свідомого і патріотичного громадянства, — ми гаряче кличемо:

Складайте грошеві пожертви на сплачення довгу і фонд розбудови Українського Музею і Бібліотеки, бо тільки спільними пожертвами поставимо тут Україні найкращий пам'ятник. Складайте свої збірки, книжки, картини, і вартісні предмети в Українському Музеї і Бібліотеці в Шикаґґо

Дари просимо складати в приміщенні Українського Музею і Бібліотеки при 2453, В. Шикаґо евеню, а грошові пожиртви просимо вплачувати на ч. 830 банкового конта Музею в Кооперативному Банку при 2408 В. Шикаґо. Домівка відкрита в понеділок, середу і суботу від 6-ої до 9-ої веч.

За Український Музей і Бібліотеку:

Д-р М. Сімиквич — президент;
Юліян Каменецький — екзекутивний директор;
О. Городиський — писар.

Березень, 1956.

РОМАН ОЛЕСНИЦЬКИЙ ПРИЙНЯТИЙ В ЧЛЕНИ АМЕРИКАНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ ПОЛІТИЧНИХ НАУК

Академія Політичних Наук, при колумбійському Університеті в Ню Йорку прийняла на звичайного члена п. Романа Олесницького, який недавно здобув науковий ступень на правничому факультеті університету Ст. Джан в Бруклині.

Академія Політичних Наук, яка існує 75 років, часто проводить поважні студії над проблемами біжучої політики, а також улаштовує міжнародні конференції і наукові зустрічі. Академію очолює тепер Люїс В. Даґлес, колишній амбасадор ЗДА в Лондоні, а між її екзекутивними і почесними членами є такі особи як Сер Винстон Черчил, Томас Дж. Вотсон, Гарлов Г. Кертіс, Артур Гейс Солцберґер та ін.

Український Літературно Мистецький Клюб

Ню Йорк 140 2-га

З Літ. Мист. Клюбу повідомляють, що в п'ятницю дня 13-го квітня ц. р., відбудеться доповідь п. Василя Косаренка-Косаревича п. н. „Філософічні міркування на тему: Нічого, щось, все". Початок о год. 8 вечора.

ІВАН ЯБЛОНСЬКИЙ

(Пам'яті вояка - товариша зброї)

Різна нам судилась доля на цьому світі. Одні живуть в матеріяльних достатках, серед рідні і знайомих, інші ж коротають вік в нестатках, на чужині серед чужих людей, без рідні, без друзів. Тільки смерть звільняє нас від жорстокостей цього сутлнвого світу й віку, в якому проживаємо.

Ще не забулося рідних й широкого кола друїв і знайомих пам'ять про трагічно померлого в Парижі влітку 1944 року багатонадійного маляра і скульптора Анатоля Яблонського (як відомо, А. Яблонський помер 11 липня 1944 на задавнену недугу шлунка, а тіло його знайшла паризька поліція в його квартирі щойно 19 липня того ж року), як оце прийшла знову сумна вістка з того ж Парижу, що в дні 3 січня ц. р. помер там на розрив серця рідний брат бл. п. Анатоля — Іван Яблонський, б. поручник Армії УНР й І УД УНА. І тут були аналогічні обставини смерти найстаршого сина п. Евпраксії Яблонської, вдови по полковникові Армії УНР — бл. п. Єфімієві Яблонському. Подібно як у випадку смерти сина Анатоля — Іван помер у своїй самотній квартирі, а тіло його віднайдено щойно по трьох днях . . . В обох випадках смерти братів, не було нікого із рідних, ні з близьких знайомих, що подали б умираючим останню християнську послугу . . .

Бл. п. Іван Яблонський народився у Києві 7 червня 1902 року. Початкову школу й гімназію закінчив у Києві. В 1917 році втікає з Києва на західній фронт до батька, де залишається вже впродовж боїв за Україну, закінчивши ще Юнацьку школу в Кам'янці Подільському. Спершу в Овруцькім Полку Армії УНР, а згодом як поручник кіннотчик в 3. Залізній Дивізії під командуванням генерала Вдовиченка, відзначається у боях на службі Батьківщині. Інтернований в Польщі, проживає спершу в таборі для інтернованих вояків Армії УНР у Вадовицях, згодом разом з батьками у таборах Стшалково, Щепюрно і Каліш. В 1924 році виїздить до Франції і поселюється в Парижі. В таборі у Каліші пробує свої літературні сили і разом з поетом Євгеном Маланюком працює в журналі „Веселка", де містить свої вірші і статті. В Парижі зазнає благодатей еміґрантського життя: працює шофером на таксі, помагає при видаванні „Тризуба", чистить вікна і всякими способами заробляє копійку на життя. В 1941 році разом з транспортом французьких робітників дістається до Берліну, одержує працю в В-ві „Голос", згодом зголошується до Німецької Армії, служить у загонах „Українського Визвольного Війська", виїжджає на Східній Фронт. Під час творення Української Національної Армії вступає до Української Дивізії. По розгромі Німеччини втікає з британського полону назад до Парижу. Французи судять його за приналежність до Німецької Армії. Йому грозить кара смерти. По зміні політичних настроїв, його амнестують і він знову живе десять років буднями паризького еміґранта. Анормальне життя, постійне побоювання за завтрішній день, надшарпане здоров'я і на добавок розрив всяких зв'язків з братами бл. п. Анатолем, Леонідом („Ябцьом") і Ярославом та мамою. що тепер з двома молодшими синами проживає в Торонто (Канада) — спричинюють його передчасну смерть, що вкоротила йому дальше непевне веґетування на цьому світі.

Покійний, як вояк Армії УНР і УД УНА, відзначався незвичайною сміливістю й боєвою хоробрістю, за що одержав признання і бойові відзначення. Як журналіст і поет був аж надто скромний. Друкував свої речі під псевдонімом „Іван Блакитний". Залишив в спадщині по собі чималу збірку друкованих і недрукованих віршів, разом з іншими речами залишились покищо під наглядом паризької поліції.

Похоронами Покійного зайнялися добрі люди в Парижі, а хоронили тіло Покійного 7 січня ц. р. на одному із паризьких кладовищ.

Цих декілька слів замість квітів на свіжу могилу української людини, патріота і вояка, поета і журналіста, еміґранта-невдачника подаю до відома усім б. товаришам зброї Покійного. Тим, які знали його і яким дорогою повинна залишитись пам'ять по ньому.

Ік.

З Голосів Української Преси

„НА ПОРОЗІ 4-ОЇ СЕСІЇ УНРАДИ"

„Українське Слово", Париж, з 18 березня ц. р., поміщує під повищим ноголовком текст заяви за підписом „Від фракції Організації Українських Націоналістів, Ю. Бойко", переданої 7 лютого ц. б. секретареві Президії УНРади інж. В. Дібертові з вимогою „скликання в реченці, означенім Тимчасовим Законом, 4-ої сесії Української Національної Ради для ліквідації кризи в Державному Центрі, для реорганізації його і для завершення консолідації українських політичних сил". Далі читаємо там:

„...Група людей, що тримає сьогодні в руках політику Державного Центру, не бажає зрезрідувати свої постави, не має заміру взяти під увагу вимоги здорового глузду і вірить, що їй вдасться механікою голосів, „аритметичною більшістю", зломити опозицію. Довгий час ОУН робила спроби полагодити політичний конфлікт внутрішнім шляхом, довго очікувала в надії, що її партнери схаменуться, але виявляється — все даремне. І це наказало Організації Українських Націоналістів вирядити інж. О. Бойдуника за океан, щоб вияснити перед більшістю еміґраційного громадянства дійсний стан речей... Прийшов момент на вирішальний зудар двох позицій на відповідальному форумі УНРади, перед лицем української спільноти. ...Організація Українських Націоналістів уважає, що тільки ґрунтовна перебудова Державного Центру та істотна зміна його зовнішньої політики можуть відродити його і забезпечити за ним його майбутнє..."

„ЧИ В УНРАДІ НАСТУПЛЯТЬ ЗМІНИ?"

„Український Самостійник", Мюнхен, з 25 березня ц. р. у статті під повищим заголовком, покликавшись на зголошене Фракцією ОУН (полк. А. Мельника) домагання на скликання сесії УНРади, пише:

„...Лінія політики Виконного Органу УНРади тепер стабілізувалась. Вона є стабільна на свій спосіб. Концепція є дуже проста: УНРада і ВО під сучасну пору не конче мусять діяти. Вистачить, коли вони існують, бо вже самим своїм існуванням вони виконують велику політичну роботу. А прийде час, тоді УНРада розвине вповні свою дію, розвине свої політичні прапори й цілий український народ визнає її. Це є й позиції, які, попри співпрацю теперішньої УНРади з Американським Комітетом визволення від Большевизму, унеможливлюють всяку дискусію на тему об'єднання чи творення спільного фронту. Надаремне Фракція ОУН в УНРаді намагається поставити питання реорганізації УНРади й поширення її складу. Все це не може статися проти волі теперішніх господарів в УНРаді, а вони не то, що не схильні резиґнувати з теперішніх своїх монопольних позицій в ній, а взагалі їм не відповідає пропозиція скликати сесію УНРади й вони її під якимсь приводом таки не скличуть. ...В нашу добу тільки велика коаліція могла б надати поваги нашим політичним заходам на еміґрації, коаліція, якої приклад ми мали в Центральній Раді під час бурхливих 1917 рр. і важкий обов'язок допровадити тепер до подібної коаліції спочиває на керівниках У. Н. Ради..."

ОБОРОННА РАДАРОВА ЛІНІЯ АМЕРИКИ

Для оборони північно - американського континенту перед несподіваною атакою совєтських літаків побудовано три системи радарових станцій, одна з яких переходить зараз понад американсько - канадійським кордоном, друга — серединою Канади і третя — північними побережжями Канади й Аляски. Внизу: одна із таких радарових станцій на далекій півночі.

Успішний Вечір Української Музики в Колумбійському університеті

Ню Йорк. — Минулої суботи, 7-го березня ввечорі, відбувся тут в Колумбійському університету, в „Каза Італіяна", успішний „Вечір Української Музики", влаштований місцевим студентським Гуртком. На програму вечора склались виступи відмолодженого" новими і молодими співаками хору „Думка" під дириґентурою мґра Л. Крушельницького, і солістів Володимира Баранського (бас) і його дружини Шарльотти Ордасси-Баранської (сопран), яка вигравши раніше конкурс у Метрополітен, дебютувала в Ню Йорку перед українською публікою, балерини Роми Прийми і скрипальки Аліси Бучинської. Баранські, крім сольових виступів, виконали теж дует. На фортепіяні акомпаніювали проф. Іванна Прийма та п-ні Леся Вахнянин - Куриленко. Публіка, головно з мистецького світу, що виповнила залю, тепло приймала всі виступи, що зробили помітне враження теж на приявних американських гостей.

Зорганізоване робітництво почало збірку на виборчий фонд

Вашингтон. — Зорганізоване робітництво почало збірку на виборчий фонд. Політично Виховний Комітет при Американській Федерації Праці-Конґресі Індустріяльних Організацій закликає робітництво дати по одному долярові на виборчу кампанію і розіслано 600,000 книжечок до спілкових провідникі (кожна книжечка має 10 карт). Та цей комітет свідомий того, що не вдасться зібрати по долярові від кожного члена, і тому не можна буде зібрати на виборчу кампанію 15,000,000 долярів. В попередніх виборах в 1954 році цьому комітетові вдалося зібрати тільки 2,057,613 долярів. Робітничі провідники твердять, що їхні організації не підтримують однієї партії під час виборів, тільки тих кандидатів, які боронять робітничі домагання в Конґресі. В дійсності робітнича організація в більшості допомагає демократичним кандидатам, хоч в попередніх виборах вона допомогла і трьом республіканцям: сенаторці Марґарет Чейз Смит зі стейту Мейн (3,000 долярів), і по 500 долярів конґресменам Робертові Дж. Корбетові і Джеймсові Дж. Фултонові з Пенсилвенії. Та ці датки республіканцям незначні в порівнянні з допомогою демократам, бо єдиний демократичний сенатор Пол Г. Даґлес із Іллиной дістав на виборчий фонд аж 35,000 долярів.

● **Клемент Етлі**, колишній англійський прем'єр соціялістичного уряду і лідер опозиційної Партії Праці, який в грудні минулого року зрікся проводу партії та мандату в палаті громад і діставши шляхетський титул, перейшов до палати лордів — нагороджений королевою Єлисаветою II найвищим англійським орденом Підв'язки. Цей орден три роки тому дістав Винстон Чорчил, а два роки — теперішній прем'єр Антоні Ідеn.

● **Вулькан Етна** на Сицилії заспокоївся і — згідно з комунікатом Сейсмографічного Інституту в Катанії — не загрожує безпосереднім вибухом, що був би небезпечний для довкільних місцевостей. Все ж вулькан викидає у невеликій кількості попіл, полум'я і ляву, а підземний гуркіт лякає мешканців.

● **Протягом березня 60,000** гіндусів втекли із східнього Пакістану до Індії. Ця масова еміґрація продовжується і викликає велику журбу для індійського уряду. Буддійські гіндуси переселяються з махоммеданського Пакістану, побоюючись переслідувань та війни між Пакістаном і Індією за Кашмір.

ВСЯЧИНА

ДЕЯКІ ВИБОРЧІ ГАСЛА З ДАВНІШНІХ ВИБОРІВ

Виборча кампанія зростає, хоч до виборів ще майже 7 місяців. З того приводу часописи пригадують давніші виборчі гасла, з якими йшли кандидати до виборів. І так у 1920 році республіканський кандидат Воррен Дж. Гардінґ з успіхом використовував виборче гасло „назад до нормального життя". В 1896 р. республіканський кандидат Вільям МекКінлі послугувався виборчим гаслом „Виберіть того, хто віщує добробут!". В 1928 році ті, що аґітували за Гербертом Гувером, обіцяли виборцям „курку в горщку кожного американця" і виграли вибори, але під час президентури Гувера була в цій країні велика господарська депресія і безробіття. В 1944 році республіканський кандидат Томас Дюї під час своєї безуспішньої кампанії повторював гасло „Час на зміну в Вашинґтоні", але програв вибори а цим самим гаслом з успіхом послугувався генерал Двайт Д. Айзенгавер в 1952 році і виграв вибори.

ДЕЯКІ ІНДІЯНИ НЕ ХОЧУТЬ „ВОЛІ"

Френк Квінн запитував представників індіянських резервацій в Каліфорнії, чи вони хочуть бути „вольними" і чи є за тим, щоб скасувати Федеральне Бюро для Індіянських Справ яке опікується індіянами, що живуть в резерваціях і дістають федеральну допомогу. Коли б скасовано те Бюро, то індіяни мусіли б самі дбати про себе, були б „вільні" і користувалися б тією волею, яку мають інші громадяни цієї країни. З опитування виходить, що велика частина індіян, головним чином старших віком, не хоче „волі", бо боїться, що вона не змогла б самостійно вижити, коли б сама мусіла дбати про себе.

САТЕЛІТ ЗЕМЛІ ЗМОЖЕ ПІДНЕСТИСЯ ВИЩЕ, ЯК ДАВНІШЕ ПЕРЕДБАЧАЛИ

Технічний директор „Проєкту Венґард" д-р Мілтон В. Ровзен заявляє, що штучний „місяць", так званий сателіт нашої Землі, зможе злетіти вгору два рази вище, як давніше припускали. Донедавна думали, що цей, людською рукою зроблений „місяць", зможе піднятися вгору найвище на 800 миль, а д-р Розен твердить, що той сателіт зможе ззлетіти вгору на 1,400 миль в простори і на тій висоті кружляти довкола нашої пляннети. Той сателіт мають випустити в простори влітку 1957 року, коли будуть відзначувати так званий Географічний рік (1957—1958). Його випустять із летунської бази „Петрік" на Флориді при допомозі трьох ракет. Цей штучний „місяць" матиме тільки 21 фунт. Досі найвища висота, яку осягнула ракета, становила 250 миль.

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Квартальні збори Б-ва св. Володимира Відд. 130 відбудуться в суботу, 14-го квітня, о год. 8-ій веч. в приміщенні Українських Кат. Ветеранів при 33 Іст 7 вул. В програмі зборів; протокол, звіти фінансовий, контрольної комісії, опікунів хворих і кореспонденція та багато інших справ. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — О. Марків, предс.; Г. Лучанко, фін. секр.; М. Кравчук, кас.; І. Малець, рек. секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ Відд. 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, о годині 2-ій попол., в параф. шкільній домівці 45-47 Довп Евню, Пассайк, Н. Дж. Проситься членів прийти на збори та вирівняти свої місячні вкладки до Союзу і до Т-ва.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Б-во св. Димитрія, Відд. 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, о год. 3:30 попол., в церковній залі. Просимо всіх членів прийти на збори і вирівняти свій довг, в противнім разі будуть суспендовані. — М. Брус, пр.; В. Заґвотський, кас.; Д. Мушасгий, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Зап. Січ Відд. 371 відбудуться в п'ятницю, 13-го квітня, о год. 8-ій веч., в Січовій залі при 506 So. 18 Ave. Прохається членів приходити на збори Відділу і платити вкладки що місяця. — І. Оверко, пр.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори „Дністра" Відд. 361 відбудуться в суботу, 14-го квітня, о год. 8. веч., у власній домівці при 119 Евеню А, I. пов. У програмі зборів: квартальний фінансовий звіт контрольної комісії і фінансового секретаря, опікунів хворих, справа відсвяткування 35-літнього ювілею „Дністра", кореспонденції, біжучі справи. Присутність членів обов'язкова. Перед зборами приймається вплату членських вкладок. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Барагура, рек. секр.

БОФФАЛО, Н. Й. — Б-во св. о. Николая, Відд. 127 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня в церковній залі при Філмор і Онейда вул., зараз по співаній Службі Божій. Пригадується членам, що збори відбуваються що перша неділя, по першім кожного місяця. Крім того урядники полагоджують справи майже кожної неділі від год. 11:30 до 1-ої попол. Кожний член має нагоду полагоджувати свої справи і заплатити вкладку. Члени, які були суспендовані, щоби звернули свій довг щоб їх можна прийняти наново з повними правами. Також даємо під увагу тим родинам, які мають дітей і знайомих, щоби зголошувались в члени УНСоюзу. — І. Була, голова; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рож. Пресв. Богородиці, Відд. 36 повідомляє свої членкині, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, о год. 4:30 попол., в церковній залі. Просимо прийти. Довгуючих напоминається вирівняти свої довги і приєднувати нових членкинь до С-ва і УНСоюзу. Е. Ґерула, предс.; М. Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

ГЕМТРАМК, МІШ. — Т-во „Згода" Відд. 20 повідомляє членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, о год. 2-ій попол., в Укр. Хаті при Ґрейлінґ вул. Обов'язком кожного члена прийти, буде звіт фін. секр. і контролі за 3 місяці. Члени, які мають своїх знайомих що ще не є членами УНСоюзу просимо привести їх і вписати. Кожний хто приєднає нового члена дістане нагороду. — Дм. Білик, предс.; Н. Триш, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відділ 292 подає до відома своїм членам, що квартальні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, о год. 1:30 попол. в У. Н. Домі при Мішіґан і Мартин вул. Проситься членів про численну участь на цих зборах. Кампанія за приєднуванням нових членів продовжена до кінця червня, тому проситься всіх членів, щоб вписували до Союзу своїх дітей і знайомих, щоби відділ виповнив призначену квоту і тим причинився до зросту УНСоюзу. — А. Повшок, предс.; П. Федик, фін. секр.; М. Ціко, кас.; Д. Дубрівний, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — С-во Благовіщення Відд. 125 повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 15-го квітня, о год. 1-ій попол., при 845 N. Western Ave. Проситься членів прийти на час і платити свої вплати. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Б-во св. Василія Відд. 339 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 14-го квітня, о год. 7-ій веч., в домі Укр. Громади при 3322 Н. Лавренц вул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих прибути і вирівняти свої членські вкладки. — Т. Тренич, пр.; М. Палько, кас.; С. Лупацій, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Б-во св. Арх. Михаїла Відд. 147 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го квітня в параф. залі 803 Фронт вул., о 2-ій год. попол. Просимо прийти на означений час. Напоминається довгуючих вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані, як старші так і діти. — І. Зазворський, предс.; Г. Біленький, кас.; І. Федорак, скр.

БРИДЖПОРТ, КОНН.—Т-во Українська Січ Відд. 59 повідомляє своїх членів, що квартальні збори відбудуться в суботу, 14-го квітня, в У. Н. Домі під ч. 517 Галет вул., о год. 7:30 веч. Взивається все членство прийти на час. Будуть важні справи до вирішення. Обов'язком кожного члена привести нового кандидата до Т-ва і Союзу. Взивається довжних членів, щоб вирівняли свої довги цього місяця. — Управа.

Посмертні Згадки

КАТЕРИНА БАНДРОВСЬКА, довголітня членка Б-ва ім. Т. Шевченка Відд. 115 УНСоюзу в Кентон, Огайо, померла 20-го березня 1956 р., в 62 р. життя. Покійна народилась в Зах. Україні. В члени УНСоюзу вступила 1933 р. Полишила в жалобі мужа Антона і трьох вихованців Иосифа, Івана та Юлію із родини Скубяк. Похорон відбувся 24-го березня з дому до церкви св. о. Миколая, а відтак на цвинтар МекКінлей. — В. Їй П.!
П. Бабич, секр.

КАТЕРИНА БЄДЖИК, довголітня членка Б-ва св. Ап. Петра і Павла Відд. 102 УН Союзу в Клівленд, О., померла по довгій недузі 21-го березня 1956 р. в 65 році життя. Покійна походила зі села Білич, пов. Старий Самбір, Галичина. До Союзу вступила в 1926 р. Полишила в смутку синів Івана і Николу і дочку Анастазію Петрович. Похорон відбувся 24-го березня з укр. грек.-кат. церкви св. Ап. Петра і Павла W. 7th. Тлінні останки поховано на цвинтарі св. Ап. Петра і Павла в Парма, Огайо. — В. Їй П.!
Н. Бобечко, секр.

ТАРЗАН, ч. 3649. Згадує минуле.

Збудившися з глибокого сну після небезпечної втечі з села людожерів і від великих мавп, біла жінка побачила недалеко себе Тарзана, що її сторожив.

Мавпалюдина засміялася.

— Може, тепер ви зможете мені сказати, звідки ви і хто ви?...

Пригадуючи собі кошмар минулих кількох тижнів, дівчина затремтіла: — „Це було жахливе!"